

ES difícil ser contemporáneo y precisamente por ello encuentro en la vieja vanguardia un aroma refrescante y mejor diría que fascinante. El "alpinista" Petrarca (pionero de las subidas al Everest), cuando alcanza la cima del Mont Ventoux, ¿era consciente de que intuía la perspectiva renacentista y se anticipaba a Le Nôtre o simplemente huía del enclaustramiento viciado de las ciudades góticas? O ¿qué decir de Brunelleschi, ese paradigma de lo contemporáneo y que dicho de paso parece ser que se le consideraba hombre "inculto"?

Se me da pues la ocasión de dejar patente un pequeño homenaje a los clásicos contemporáneos: Corbu, Mies, Aalto...

Una gran admiración y respeto por Coderch, De La Sota, Oiza... y por los más cercanos de todos conocidos. De los últimos me parecen contemporáneos: Clotet y Tusquets, Moneo, Cruz Villalón y Ortiz, sobre otros.

Quiero resaltar la inteligencia en las críticas, ensayos y estudios de Ignasi de Solà Morales.

.....
L. PEÑA GANCHEGUI

QUAN als anys 40 lluitàvem contra les degradacions de l'arquitectura pseudoclàssica, un dia en Joaquim Gili em va dir: "Només hi ha una cosa pitjor que la falsa arquitectura clàssica: l'arquitectura clàssica autèntica."

Quan als anys 30 sofríem la sangonera iniqua de la Guerra Civil, en Pous i Pagès em va obsequiar amb un autògraf que deia: "No hi ha res pitjor que la gent de bé quan l'erra."

A mi m'agradaria viure i fer arquitectura d'acord amb aquests dos principis, encara que fos matisant-los i llimant-ne les exageracions.

.....
O. BOHIGAS

VAIG començar a estudiar arquitectura (1943) sense saber massa què era l'arquitectura. A les llargues hores d'estudiant (1945-1951) passades a l'estudi del carrer de Claris de Francesc Folguera —l'autor de la casa de Sant Jordi al carrer de Casp— vaig començar a endevinar que l'arquitectura, a més d'altres coses, era un ofici. Que res no sortia sense esforç i que calia conèixer bé les tècniques de la construcció per projectar vàlidament. La permanència professional durant trenta anys llargs al costat de l'Oriol Bohigas m'ha ratificat el valor de l'ofici, però m'ha fet veure que l'arquitectura era, sobretot, una gran aventura per aportar —a través de l'ofici i el dibuix imprescindible— una dosi de poesia a qui gairebé mai no la demana.

L'esperit molt britànic d'aventurer culte i inquiet d'en David Mackay ha reblat el clau.

Ara, penso, conscientment, que si l'arquitectura no és poesia no és res, ni serveix de res. Per això continua viva la meva admiració d'aprenent al L.C. de la rue de Sèvres.

.....
J. MARTORELL

I first encountered architecture riding a bicycle over the Berkshire downs visiting 13th and 14th century churches in the company of my English literature teacher, who, through his enthusiasm, removed the veil of time so that we shared the problems encountered by those mediaeval architects as though they were our own. My debt to those long afternoon outings increases every year. Later, four years later, when I was eighteen, a friend gave me Tomas Sharp's "Town Planning", a nine-penny paperback which opened my eyes to the spirit of Modern Architecture. Since then history and modern architecture have been my inseparable companions.

.....
D. MACKAY

CONFESSO que les meves referències *a priori* són poc arquitectòniques en el sentit disciplinar estricta i entès acadèmicament. Rarament inicio un esbós des d'una referència concreta, sigui un model determinat o un tipus històric general; per analogies es troben només després de treballar el lloc i el tema o programa. El fet que la història ens ajudi està bé, però sempre a partir d'algun tipus de certesa nascuda de la lluita amb l'espai i el temps concrets i presents. I això malgrat l'ambient cultivadíssim d'aquests últims temps, que ha possibilitat una barreja voraç de revisions i perversions del moviment modern, des de les tecnològiques fins a les classicitzants.

El moviment modern continua essent, per a mi, l'eclosió llargament gestada i definitivament revolucionària de l'arquitectura europea després de la crisi del barroc. Potser el que ara convé és una reducció que restitueix el centre d'aquesta dispersió d'aportacions últimes; cosa que sembla difícil de formular en el pla teòric i per a la qual certes obres i autors poden ser millors guies que no pas alguns dels discursos dels ideòlegs de torn.

Crec també que, malgrat el que he dit, aquelles revisions i fins i tot les perversions, quan són brillants i audaces són sempre estimulants per al ple desenvolupament de les idees del moviment

modern, el qual, entès com a "estil sense història" i no com a tradició, pot tractar-les totes dues d'igual a igual. Certament com a amigues, com ja s'ha dit, i no com a prostitutes, amb la companyia de les quals es va recuperant algun tipus de control sobre l'oposició eterna entre allò que és nou i allò que és vell, entre innovació i imitació, o, en un pla més conceptual, entre espai com a mesura o espai com a lloc.

Personalment em fascinen la majoria d'obres de Khan, especialment les últimes, les del primer Stirling i gairebé totes les de Siza Vieira, entre els de fora de casa, i per citar tres poètiques tan aparentment allunyades entre si, però també tan igualment il·luminades i rigoroses en la callada però rabiosa confiança en els valors elegits per cadascun d'ells. Crec que més que les seves obres, textos acabats i tancats, cal mirar el que hi ha darrera d'elles, cap a les obsessions i l'esperit tenaç que anima els seus autors.

El que té de gran, però no fàcilment transmetible, el panteó no és tant la cúpula en si, idea formal, proporció i dimensions, com l'ambició que l'anima, la concepció de l'univers i de la vida que aconseguix simbolitzar i la barreja d'audàcia i de respecte per la màgia de certes tradicions constructives, en la seva expressió més elemental. Probablement sense aquests ressorts ocults el més dotat dels virtuosos només produiria una melodia retòrica i banal ràpidament oblidada.

Per resumir en aquestes línies més referències —que mai no es guiarien en allò que és essencial per una qüestió de gust— diria que el sentiment d'impotència i de limitació personal que normalment ens envaeix davant l'obra extraordinària, em sembla que prové més de la dificultat d'assolir la tensió psíquica, motor de les eleccions formals i materials de tota obra mestra, que del supòsit que aquestes concepcions ens siguin tècnica o culturalment impossibles. En aquest sentit l'època actual no facilita, i encara menys la nostra escala i l'entorn moral i cultural, la distància i el repòs necessaris per assolir tanta paciència.

.....
E. DONATO